

Acésta fóia ese
cate 3 róle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galben cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 22.

Brasiovu 15. Novembre 1875.

Anulu VIII.

Sumariu: Elogiu, rostitu la mormentulu fericitului candu-va br. Lad. Vas. Popu. (Fine). — Baseric'a romanésca in lupt'a cu reformatiunea. — Documente historice din 1848 et 1849. (Urmare). — Conspectu despre stipendiatii asoc. trans. — Unele sciri dela soc. acad. rom. — Populatiunea dein tóta lumea dupa datele cele mai noue. — Concursu.

ELOGIU,

rostitu dupa parastasulu celebratu cu ocasiunea adun. gener. a asociat. rom. trans. in Reghinu, la mormentulu fericitului candu-va br. Lad. Vas. Popu.

(Fine.)

Iertare, on. ad., pentru digresiunea mai lunga, cu carea vrui a invederá, càtu de multu avemu de multiamitu marilor nostri anteseemnani ai redesteptarei cá si ai literaturii nationali de pre la finea seclului trecut si inceputulu celui de facia! Càtu de multu chiaru si acelui pré demnu canonicu, acelu venerandi protopopi, acelu zelosi profesori blasiani, intre eli si tenerulu si simpaticulu Lad. V. Popu, si acelu inflacarati juni clerici, cari sub velulu memoratulu procesu cutediara inca pre atunci,

„... candu Romanulu nu vedea lumina, candu simtiulu libertatei érá ucidiatoriu,“ *) cutediara cu riscarea pusetiunei si a intregu venitorulu lor, asecuratu sie cu crunta sudórea a atáti ani de studiu si abnegatiune, a arborí susu in vederea natiunilor coulocitórie si in faci'a lumei civilizate standartulu poporulu loru batutu de sórte si uitatu de Ddiu, standartulu nationalitatei romane!

Ci bag-sém'a e unu destinu fatale alu nostru, cá nici unu lucru maretiu se nu-lu potemu ajunge si castigá fóra sacrificia. Éra pretiulu sacrificiului, ce se recerù in casulu nostru, fù nu mai pucinu decatu micu: internari pre la monastiria, destituirii dein profesoria, depuneri dein protopopia, eliminari deiu seminariu suntu pedepse, ce ori-candu si ori-unde in celi loviti de ele nimicescu adese-ori sperantiele unei viétia intregi; éra in intemplanrea nóstra una céta de vreo siesesprediece clerici cu càti-va bravi profesori in frunte, intre eli si — altu-cum de archiereulu seu cá si de toti amatulu — L. V. Popu, suntu siliti a parasí Blasiulu si a luá lumea in capu.

Pasa in pace, tu mica, dara alésa céta, cá si care pe rare se vediù vre-odata mai invederatu degetulu prevedintiei, cea ce ve predestinase se fiti in periodulu celu mai greu si mai incurcatu alu desvol-

tarei unui poporu, in anii trecerei lui dein mórte la viétia, toti pana intr'unulu intre conducatorii lui cei de frunte! Provedinti'a ve predestinase de duci ai lui, duci cu atátu mai folositori, cu càtu memoratulu vostru desastru numai ve intarise in convingerile vóstre romanesci, numai ve otielise poterile spiritulu, numai ve fecese a ve inmultí prin imbraciosiarea altoru cariere de viétia tesaurulu cunoscintieloru, necesarie unoru adevirati apostoli nationali!

Intr'adeveru càta invetiatura pretiósá diace pre séma-ne pentru tóte tempurile in constanti'a si firmitatea caracterulu acelu júni! Eli se vedu deintr'odata abatuti dela tient'a vocatiunei lor, càtra carea tinsese mai úna diumatate viétia de omu, si nu se descorageá; se vedu pre sine, pentru simtciemintele lor, notati in modu defavoritoriu chiaru acolo, unde dupa naufragiulu patitu avea se-si incerce noulu norocu insielatoriu, si totusi celi mai multi dein eli se dedica chiaru acelu studiu, acelu ramu alu viétiei, ce si alumintre dein caus'a referentieloru politice-sociali ale patriei concedeá numai fórté modeste prospecte unui romanu. Si cumu nu, candu presimtiulu le spunea, cà chiaru in acestu ramu, in ramulu juridicu, eli potu se ajunga cu tempu celi mai chiamati aperiatori ai strivitei lor natiuni? Invetiati dein aceste ilustre si purure memorabili esemple, oh Romani; dara invetiati desclinitu voi, iubiti juni rom.! Invetiati, ce va se dica neclatitulu si diamantinulu caracteru anticu romanu, despre care poetulu Romei eschiana:

„Si fractus illabatur orbis,
Inpavidum ferient ruinae.“ *)

Invetiati, cumu trebue infruntate si folosite capritio-sele intorseture ce le face rót'a Fortunei, déca doriti sinceru se inaintati odata sant'a causa a natiunei, si cu ea a patriei si omenirei intregi, celu pucinu pre atátu, pre càtu o inaintara laudatii juni si coetanii lor!

De sine se intielege, cà templementele erámurate fure punctu verticale in viétia lui L. V. Popu, pre carele -- dupa ce in amentitulu anu 1845 se

*) Andr. Muresianu, dein poesiele lui. Brasiovu 1862, od'a la famili'a Hurmuzachi.

*) Horatius Odar. lib. III. od. III.

inscrisese cancelistu la tabl'a reg. dein Tergulu-Muresiului si cu finea a trei ani de pracse fecese acolo censura advocatiale — furtunosulu anu 1848 lu gasi in Reghinu cá casatoritu de curendu cu Elen'a, fi'a negociatorului Ioane Olteanu dein acelasi opidu si cá addictu Temidei. De aici incolo viéti'a-i apertiene marei publicitatii, si patrariulu de seclu urmatu dupa memorabili si cu siróie de sange omenescu semnatii ani ai libertatei popóreloru, in carele natiunea rom. in asta patria pre tóte terimurile viétiiei sociali fece progresu nesperatu si înainte de acea nemai-vediutu, nu se va poté descrie de péna rom., fóra cá acést'a se asemne unu locu de onóre numelui L. V. Popu. Acestu tribut se va dá numai meritului in generale recunoscutu. Pentru cá au nu scimu cu totii, cá alesu in dieceniulu si diumatatea dein urma a viétiiei lui nu fú in Transilvani'a si partile ei, unu actu, unu pasu, una misicere natiunale rom. mai de insemnate, la care marele defuntu se nu fia participatu in prim'a linia, nemidilocitu au celu pucinu midilocitu, cu fapt'a, cu sacrificarea, au macaru cu sfatulu.

Éra acestu sfatu erá cu atátu mai pretiosu si multu ponderatoriu, cu cátu veniá dela unu barbatu, despre carele poteamu rostí cu totii asia de suav'a vorba „alu nostru,” dela unu barbatu de caracteru si ánima rom. si totu-odata de cea mai inalta pusetiune sociale; carele, portatu intr'una forma de increderea conationaliloru sei cá si de a augustului monarchu, cá intr'unu sboru se aventá un'a dupa alt'a dela una deregatoria si demuitate de statu la alt'a. Anume dela gradulu de comisariu alu cercului Retégu, apoi de consiliariu la judecatori'a criminale dein Bistriti'a, de consiliariu la tribunalulu criminale de apelu in Sibiiu si de consiliariu la tribunalulu apelatoriu totu acolo (an. 1849. 1850, Sept. 1850, 1852); mai departe dela gradulu de consiliariu de apelu la forulu apelatoriu organisatu definitivu in Sibiiu si de consiliariu la forulu apelatoriu urbariale (1854, 1857), se inaltia pána la inaltele functiuni administrative si justitiarie de consiliariu de sectiune in ministeriulu de justitia, dupa acea de consiliariu aulicu la atunci reinfientiat'a cancelaria aulica transilvana, in fine de vicepresedinte alu guvernului ardelénu, de presedinte alu tribunalului supremu dein Ardealu, care dupa acea contopindu-se in tabl'a septemvirale séu suprem'a curte judecatorésca a Ungariei, Popu fú numitu aici presedinte de senatu (an. 1859, 1860, 1861. 1864, 1867). Toturoru acestoru le puse coróna recunóscerea servitiiloru fideli ale lui L. V. Popu de cátra maiestatea imp. reg., inaltiandu-lu la demnitatea de consiliariu intimu de statu, de cavaleru alu ordului corónei de feru cl. II., si pre írma de baronu (1863, 1872).

Ce tempuri si cercustari mangaióse si multu promitietórie, a vedere dupa atátea secle de umilire si suferintie, ce indurá bunulu poporu rom. in asta patria pentru densu ingrata, a vedere in capulu gu-

vernului seu pre unu fiu bravu rom., sinceru iubitu pentru fidelitate-i de cátra natiunea sa, in gradulu supremu stimatu pentru impartialitate-i si alalte virtuti si calitati superiori chiaru si de cátra straini! Câte speme si linisce de sufletu pentru multu cercat'a natiune rom., a scire, cá posede colo susu in apropiarea tronului unu representante, intercesoriu, advocatu alu causeru sale, pre cátu de sinceru si totu-déuna cu dorere pentru pasurile ei, pre atátu si potinte, cu atátu mai potinte, cu cátu acela prin caracterulu seu nepetatu si tactulu finu insufflase respectu si in cercurile mai inalte, si 'si castigase mai pre susu de tóte inalt'a gratia, incredere si iubire a pré bunului monarchu in mesura, cumu dóra inainte de densulu nece-candu unu altu romanu!

Singuru acestu faptu ar' fi de ajunsu spre a conchiude deintr'ensu, cumu-cá rare au trebuitu se fia virtutile patriotice si civili, straordinarie insusirile sufletesci, ce orná pre fiulu poporului, cá elu cu sboru de vulturu se se póta apropiá de sóre, cá se o póte duce la atáta inaintare, védia si consideratiune in regiunile superiori. Ci de ventilamu velulu de pre faptele lui, apoi stamu formalmente cuprinsi de uimire si veneratiune dinaintea acestui caracteru tare cá ferulu, dinaintea acestui nealterabile simtiu de dreptate, asia cátu iusioru ne splicamu motivulu favórei imperatesci. Pentru-cá remane porure adeveratu, ca „justiti'a e fundamentulu imperieloru;“*) cá-ci administrarea buna si nepartiale a justitiei asecura averea, onórea, viéti'a, in fine totu ce cetatianulu posede mai scumpu pre pamentu, fóra carea una tíera se asemena unei visunie de lotri si facatori de-rele, unde, precumu dice unu parinte bericescu,**) „celi seraci mai reu se sfasia de catra judecii depravati, decâtu de cátra celi mai crudi inimici.“ cea ce nu póte duce, decâtu la destramarea toturoru referintieloru in statu. Dreptu-ce de candu e lumea tóte natiunile tindietórie cátra civilisatiune pusera porurea celu mai mare pondu pe administrarea esacta a dreptatiei, pe judecatorii nedrepti pedepsindu-i in modu exemplariu, éra celoru drepti si nepartiali sprimandu-si recunoscinti'a nevecuitória, radicandu-le statue, eternisandu-le numenele prin scrieri si astu modu divinisandu-i. Inse déca in acestu respectu istoriculu Romei memorédia cu demna superbia nationale nepartialitatea unui Iuniu Brutu, carele rostí sententi'a mortiei preste capulu chiaru a doi fii ali sei culpabili cá revoltanti contr'a patriei: au nu potemu fi si noi totu asia de superbi de judecele nostru L. P. Popu, pre carele unu inaltu demnitaru neromanu de statu cu memorabilele cuvente 'lu recomandase maiestatei imp. reg. la presiedinti'a tribunalului supr. transilv.: „De asi avea, maiestate, procesu chiaru cu tat'a lui Popu, nici atunci nu m'asi

*) „Justitia regnorum fundamentum,“ devisa imperatésca in Austri'a.

***) Isidor. Hispal. De summo bono, lib. 3.

indoi a increde caus'a mea impartialitatii fiului!*) Memorabile recomandatiune cu adevratu, recomandatiune cuprindietoria de unu titlu totu asia de frumosu si de demna mandrire pentru stranepoti, cumu fu fapt'a lui Iuniu Brutu pentru strabuni!

Si acestu barbatu in agendele oficieloru sale de unu simtiu de dreptate, acuratetia si rigore asia de catonica, fost'a elu ore in cerculu familiaru alu pre iubitei si de toti stimateti sale socie si alu dragalasiloru copili, cu cari ceriulu 'lu binecuventã, alu numerosiloru sei veneratori amici si cunoscuti, fost'a elu rece si sombru, cum s'ar poté dora asteptã dela atare natura asia-dicundu de otielu? Spuneti voi, pre demni barbati, cari 'i erati odiniora amici; voi teneri, pre cari cá pre sperantiele natiunei si ale patriei sale amate ve cuprindea cu atãta placere in cas'a sa ospitale; voi toti, cãti avurati norocirea de a-lu cunosce cesi-cevasi mai de aprópe: spuneti, au nu fu elu cãtra voi totu-déun'a afabile, sinceru, condescendinte, plinu de iubire? Spuneti, nu participã elu la bucuriele cá si la superarile vóstre, intrecendendu unde numai era ceva potintia si prospectu de reusire, svatuindu, mangaiandu, ajutandu pre toti si pretotindenea, fora cea mai mica interesare? Ah vorbiti si spuneti! Séu déca destiunulu pentru cele mai mari doreri ale nóstre ne denegã potenti'a de a ne manifestã prin cuvente intogmai de puciuu cá si prin lacreme, fia dorerea muta, cu carea in pieptu-ne impresoramu mormentulu lui, fia memori'a-i, ce luce cá esemplu asia de sublime inainte-ne, fia aceste angerulu nostru paditoriu si conducatoriu, pentru cá cei ce odata ne numiam cu mandria amici si cunoscuti ai lui, se remanemu pururé demni de acestu numene.

Se remanemu demni mai vertosu si de barbãtulu cu cele mai genuine si mai nemutabili simtiente nationale. E; pentru-cã de este in celebratulu nostru defuntu, pre langa suprem'a-i nepartialitate si deréptate, radecinata in fermulu lui caracteru, de mai este pe langa ast'a intr'ensu vre-una trasura deselinitu caracteristica, apoi aceea fora indoiéla e invapaiat'a amóre catra natiunea sa, ceea ce cá unu firu rosu se trage preste tóte faptele vietiei lui. Si cu cata neadormire se interesã si ingrigiã asta amóre de idolulu seu! Au nu ne e inca toturoru in prospeta memoria, cumu acésta interesare de afacerile nationale merse pana acolo, incatu elu, inaltulu functiunariu de statu, nu pregetã a apucã pén'a in caus'a ortografiei cu litere, nu pregetã a'si redicã vocea in caus'a portului natiunale, nu pregetã a descinde in aren'a publicitatii in caus'a societatei pentru redicarea unui teatru rom?**) Au nu ne aducemu inca pre bine aminte, cà fierbintea-i dorintia de a reusí in aste

si alte cause cu svatuirea sa, pentru cá astmodu se previna — dupa parere-i — totu ce n'ar fi practic, n'ar fi esecutabile, n'ar fi inca de tempu, séu ar fi chiaru periculosu pentru char'a sa natiune, ardórea, dica, cu care 'si propumunase une-ori parerea, i atrase invective publice si inculpari cu debilitati sufletesci, de cari alumintre care moritoriu e liberu? Au nu scimu cu totii, cà pentru de aceste, singuru numai pentru de aceste erã si elu, cá celi mai multi barbati eminenti pe lume, se o patiesca cu opiniunea publica, carea adi canta favoritulu seu „osian'a,“ cá mane se i strige „crucefige-lu,“ adi 'lu inaltia pana in alu sieptele ceriu, cá mane se-lu terésca printina si noroiu si se-lu calce in pitióre, óresi-cumu intru resbunare pentru propri'a-si debilitate, cu carea alalta-eri se inchinase inca favoritulu seu omu?

Cu tóte aceste, precumu in viétia individiloru singuriti, asia si in a natiuniloru suntu momente de pré salutaria asia dicundu recolectiune spirituale. Intocmai si natiunea rom. dein Transilvani'a la adunarea gener. a asoc. rom. transilv. tienuta in 1867 la Clusiu, sub nou'a constelatiune a evenimentelor social-politice dein patria, pentru dens'a insufletorie de grigia, simtí si recunoscu, cà acestu june si celu mai insemnatu asediamentu culturale alu seu intre asia critice impregiarari nu 'lu póte concrede unei conduceri mai bune, mai intiepte si mai secure, decãtu acelei a bravului si autoritativulu seu fiu br. L. V. Popu, pre carele intr'acea si „Societatea pentru cultur'a poporulu rom. in Bucovin'a“ 'lu destinse cu titlulu de presiedente onorariu alu ei. Si cumu-cã natiunea nu se insielã in asteptarile sale, o demustra in modu eclatante votulu ei de incredere repetita una dupa alt'a, prin realegerea lui Popu de presiedente, in 1870 la Nasaudu a doua óra, éra a treia óra in 1874 la Dev'a; o demustra neadormirea, cu carea priveghiã, in unire cu demnulu vicepresiedente si alalti magistrati ali asociatiunei preste interesele, progresulu si in prim'a linia preste viétia cestiunatei institutiuni rom., carea sub optu ani ali conduceri lui probate luã unu pré imbucurariu aventu de in-florire, precumu toturoru ne e cunoscutu.

Toti scimu acésta. Una inse nu scimu, afara de amicii lui celi intimi si mai initiati in secretele ânimei lui romane; acésta e suferintia, cu càtu mai ascunsa cu atãtu mai consumatoria, a nobilelui seu sufletu, casunata prin ingrigirea pentru nou'a intorsura, ce templamentele politice-sociali in anii ultimi luara facia de amat'a sa natinne. Nu despre venitoriulu ei mai gloriosu se indoiã elu; speranti'a, acésta fortia, tóra carea nu potemu face progresu in nimica, nu-lu parasí nececandu si nici decumu; ca-ci reprivindu in trecutulu furtanosu si tragicu alu gintei sale si vediendu, càte nenorociri spaimentatorie indurã densa, vediendu, cu càta demnitate supórta densa si greutatile presentelui, se convinsese in adunculu sufletulu seu despre admirabilea ei potere vitale; se convinsese, cà spre a-i sulevá necasurile

*) Cuventele vicepresiedentelui cancelariei aul. trans., br. Reichenstein; vedi „Transilvani'a“ 1875 Nr. 6.

**) Vedi „Fóia pentru minte scl.“ 1860 Nr. 47-48; „Concordia“ dein 1863-64; „Federatiunea“ dein 1870 scl.

si a-i prepará unu venitoriu mai ferice, n'avemu decâtu se o iubimu in nenorocirile ei cu ardóre indoita, si cu indoita conscientiositate se ne implinimu datorintiele sacre facia de densa. Inse una atare perspectiva mai indepartata ce ajuta unei ânime, a carei ardóre e asia de contopita cu amórea natiunei sale, mantuirea carei ar fi doritu se o védia cu ochii sei proprii, cá betranulu Simeonu? „Pentru atare doru inflacaratu si grabirea e intardiare.“*) Éra elu la vederea pedeceloru si greutatiloru, ce se restogolira de nou in calea desvoltarei poporulu rom. trans., — pre cari elu, dóra singurulu romanu, cu ânim'a ranita le vedea in prim'a loru plamadire si in locululu faurirei loru, fõra a-le poté abate,**) — la vederea loru se aflá in nemangaiós'a pusetiune a acelu calatoriu obositu, carele cu multa truda si ostenéla ascendiendu pisculu unui munte inaltu intru spemea, cá acolo e sätulu, locululu afluatulu pausarei, de-odata vede spre machuire-si, cá inainte-i se deschide inca una noua vale adanca si se inaltia inca unu nou munte totu asia de anevoiosu, pâna se póta salutá tienti'a calatoriei sale. Ce mirare dara, cá indegetatele suferintie sguduira sufletulu lui celu mare si generosu, subsapara si ruinara asia de iute scump'a lui viétia! († 17. Febr. 1875.)

* * *

Éta cine si ce a fostu neinitatulu br. L. V. Popu! Éta maiestós'a figura, figura adeveratu romana antica, demnu modelu de frumsétia barbatésca pentru tóte tempurile! Ornamentele-i neperitórie suntu: virtutiele onestitatei, afabilitatei, amicie, sinceritatei, a justitiei necorruptibili, a omagialei fidelitati càtra monarchu; virtutiele inflacaratei amóre càtra natiunea si patri'a sa; éra mai pre susu de tóte virtutea virtutiloru, acelu caracteru adamantinu, demnu de a se pune alaturi cu alu unui I. Brutu, C. Fabiu si Cato Censoriu alu Romaniloru; caracteru, care in dilele nóstre e de a se pretiuí cu atátu mai multu, cu càtu raritatea, ba potere-amu dice lips'a lui timbréda intr'unu modu asia de tanguitu epoch'a nóstra.

De acca nici nu plangemu, dein contra cu ânimele inaltiate asistamu acestui festinu alu celebrarei memoriei marelui nostru barbatu. Nu plangemu, ci ânimele ni-su inaltiate. Cà-ci precum numai dupa apunerea sórelui suntemu in stare a vedé miile de stele frumosu stralucitórie pre firmamentu: asia pre ceriulu lui numai acumu dupa apusa-i viétia vedemu in deplin'a loru splendóre stralucitóriele-i virtuti si merite, nici ascunse, nici adaose de radiele adese-ori false ale rangului si inaltei stari sociali. Le vedemu; si vederea loru nu numai destépta in noi justa admiratiune in pepturile nóstre eterna recunoscintia, ci

*) Seneca in pre.

***) „Am desperatu se mai vediu triumfandu dreptatea,“ dise odata relative, amicului seu G. Baritiu; vedi „Transilvani'a“ 1875 Nr. 5.

totu odata ne intaresce in convictiunea, cá poporulu, dein sinulu caruia esu atari barbati, are potere de viétia nestingibile, potere vitale tare cá stanc'a Carpatiloru, si cá e destinatu de dieitate a traí in acestu Canaanu binecuventatu, in acestu cuibu de raiu, càtu voru traí codrii carpatini, cu cari impreuna a crescutu.

Ast'a inse — bine se ne insemnamu! — numai si numai sub conditiunea fermei, fermisimei alipiri càtra nationalitatea nóstra, càtra dulcea nóstra limba romanésca. Se nu uitamu, cá valórea unui individu se determina dupa caracterulu lui, éra valórea unui poporu dupa constanti'a, cu carea elu se alipesce de nationalitate-si si limb'a nationale. Prim'a datorintia a ori-carui poporu e dreptu aceea: a-si padí neatinsa nationalitatea, a-si pastrá neatinsa limb'a nationale, eflusulu celu mai genuinu, mai spirituale si mai nobile alu nationalitatei, cu care impreuna nationalitatea stà ori cade. Ce e unu poporu, care 'si desbraca individualitatea nationale si se amalgaméda in alta natiune? Unu parasitu, ce raru face acesteia ori omenimei vre-unu folosu, asemenandu-se acelu plante tropice, cari catiarându-se si incovoiandu-se in pregiurulu unui arbore, pre candu la parere facu corón'a acestui mai opulinte si mai pompósa, in realitate i sugu numai suculu de viétia, pentru cá imprenna cu copaciulu atátu mai curendu se se restórne in pulbere si nimicire.

Pre romanu secle desastróse 'lu invescura in forme simple tieranesci. Inse ochiulu mai profundu scrutatoriu ce descopere intr'ensu? Acea, cá elu are inca unu simbure pré sanatosu de cultura;*) desco-

*) Nu me potu conteni se nu reimprospetu aici cunoscutele enunciate respective ale lui W. Hoffmann si Martinu Opitz despre poporulu romanu. Acela adeca in opulu seu „Beschreibung der Erde“ pag. 3074 dice: „Aus diesem Gemisch aber, aus welchem das walachische Volk seine Abstammung hat, entwickeln sich Köpfe, welche klassisch sind und als Modell für Gemmen benützt werden könnten; Köpfe, die auch im Inneren das bergen, was ihr Aeußeres andeutet; denn schnellere Fassungskraft, offeneren Verstand, grösseren Scharfsinn, verbunden mit Gewandtheit des Benehmens, wie mitunter der gemeinste Walache zeigt, findet man nirgends. Dies Volk vereint und zur höchsten Civilisation herangebildet, wäre geeignet, an der Spitze der geistigen Kultur der Menschheit zu stehen. Und um dies voll zu machen, ist auch seine Sprache so wohlklingend und reich, dass sie sich für das gebildetste Volk der Erde besonders eignen würde.“ Acesta in poem'a sa „Zlatna“ de originea nóstra romana intre altele canta:

„...Doch eure (Römer) Sprache bleibt noch hier (in Siebenbürgen) auf diesen Tag,

Darob sich dann ein Mensch gar billig wundern mag;

Italien hat selbst nicht ganz von seinen Alten,

Ingleichen Spanien und Gallia behalten;

Wie etwan dies nun kann den Römern ähnlich sein,

So nahe sind verwandt Walachis und Latein.

Es steckt manch edles Blut in kleinen Bauern-Hütten,

Das noch den alten Brauch und Art der alten Sitten

Nicht gänzlich abgelegt. Wie dann ihr Tanz bezeigt,

In dem so wunderbar gebückt wird und geneigt,

Gesprungen in die Höh auf Art der Capreolen,

pere, că in blandeti'a si umanitatea lui, prin malevoli splicate de lasitate, cumu si in generositatea, amicitiatea, fienti'a-i poetica si alte negabili calitati eminenti ale sale, elu mai pastré dia una dose destulu de insemnata dein vechi'a cultura a strabuniloru sei. Se nu mi-se obiecte, că afirmu unu ce paradocsu; de óre-ce cultur'a, asia se vede, că si sangele si soiulu nobilitatu animalicu, se eredesce pàna in departate generatiuni.*) Ce urmédia de aici? Pré firesce acea, că intru desvoltàrea acestui simbure culturale se ne cautamu sublimea misiune provedentiale in aceste tienuturi orientali ale Europei. Prin acést'a ne vomu asecurá mai cu certitudine unu venitoriu indelungu, unu venitoriu perpetuu, pre carele istori'a 'lu atribue numai aceluor genti cari pre langa promovarea intereselu loru individuali nationali implinescu totu-odata una anumita rola in cadrulu misiunei omenirei.

Asta ne fia tient'a toturoru, stimati frati rom. si amabili sorori rom.; la asta se tendemu dein respo-teri, imitandu cu totii virtutile patriotice-civili, familiare si nationali ale marelui barbatu rom. L V. Popu. Numai si numai atunci vomu aratá, că suntemu una natiune demna de fii meritati, că densu; numai si numai atunci natiunea rom. va pune cu demnitate laurul nemorirei pre crescetulu demnului seu fiu!

Clusiu, in Augustu 1875.

Dr. Greg. Silasi.

Baseric'a romanésca in lupt'a cu reformatiunea.

(Fragmentu historicu cititu in sied. societatei acad. romane dein ¹²/₂₄ Sept. a. c.)

I. Consideratiuni generali.

Histori'a politica si nationale a celoru mai multe popora, antice si moderne, nu se póte scrie séu incái nu póte fi intielésa fóra ajutoriulu historiei elesiastice. In casuri nenumerate nici că este cineva in stare de ale separa; ele sunt tiesute intr'una, precumu este in pensa urdiél'a cu batetnr'a.

Lupt'a de una mie de ani a basericei celei mari greco-resaritene cu baseric'a cea mare latino-apuséna este multu puçinu, bene reu, cunoscuta aceluor classi de ómeni care au gustatu câte ceva din histori'a elesiastica, éra cei carii nu voru fi auditu nici de numele aceleia, cunoscu numai ur'a secularia deintre urmatorii aceluor doue baserice, pentru-cà o au si ei heredita dela parentii loru, transplantata prin lung'a serie a generatiuniloru si prin gónele reciproce la care s'au supusu un'a pe alt'a in diverse tieri si tempuri, dupa care au incercatu indesiertu inpaciuire

sincera si durabile pàna chiaru in anulu acesta, candu representantii loru si ai sectelu acatholice se adunara de nou la Bononi'a spre a mai incerca inca odata cointielegere si reconciliare.

Totu asia lumei europene ii sunt cunoscute luptele gigantice de exterminare deintre baseric'a latinacatholica cu asia numit'a reformatiune, cu sectatorii doctrineloru lui Martinu Lutheru, Ioanu Calvinu, Zwingli, Melanchton si altii. Dissensiunile loru dogmatice, hierarchice si rituali au avutu de resultatu belluri de cele mai crunte, devastatiuni de staturi si provincii, ruin'a prosperitatiei loru, exterminarea charitatiei christiane dein millióne de suflete, altumentrea iunocente, si inradecinarea de ura secularia nedumerita, adesea intre filii si ficele aceleiasi natiuni. Resturile aceluor góne religióse le mai vedemu cu ochii nostrii pàna in momentele de façia, in Irlandi'a si in Germani'a moderna. Intr'aceea astadi se dice, că lupt'a inversiunata ar decurge intre statu si baserica; déca inse vei cerceta mai de aprópe natur'a luptei, vei afla că motivele sale principali sunt si astadi, de si nu totudeauna curatu religióse, in totu casulu inse hierarchice.

Reformatiunea lui Luteru si Calvinu cu socii loru se póte numi cu mai multu dreptu una dein cele mai mari revolutiuni ale omenimeii europene. Reformatorii voru fi volitu la inceputulu activitatiei loru numai se reforme mai virtosu pe terrenulu morale alu basericeii, carele fusese in adeveru corruptu si putredu pàna in simbure si meduva, séu cumu s'a disu in conciliurile apusene tienute in secol. alu 15-lea, reformatio in capite et membris. Dein momentulu inse in care densii au miscatu si delaturatu una singura pétra dein edificiulu millenariu alu dogmeloru si alu hierarchiei catholice, celelalte trebuea se urmedie, mai curendu séu mai tardín, tóte una dupa alt'a, pàna ce totul era se se prefaca in ruine, dein care apoi ar fi avutu a se inaltia unu altu edificiu nou, numitu alu reformatiunei. De aici se póte judeca si natur'a cea furiósa a luptelu incepute in secolulu alu 16 lea si continuate pe atâtea generatiuni inainte.

Hostilitatile intre baseric'a latina si intre sectele reformate cunoscute sub nume de luterana, calviniana, éra in Angli'a sub nume de episcopale, presbyteriana si altele mai multe, incepute in a. 1520, in secolulu nostru numai càtu luara forma mai humana, dara nici decumu n'au incetatu. Ne punemu inse intrebarea, déca acelea lupte religióse secularie dein occidentele Europei voru fi atensu si interesatu càtu de puçinu pe baseric'a cea mare a Resaritulni. Acésta intrebare este cu atátu mai virtosu la loculu seu, că cele mai multe dogme ale ambeluor baserice mari sunt aceleasi; fundamentele hierarchiei, adeca diaconi'a, preoti'a si episcopi'a, identice; prin urmare candu reformatiunea apuséna sterse cinci dein cele siepte sacramente, candu ea abrogà ori-ce hierarchia, candu aruncà dein baserice si dete flacariloru alta-

Die meine Deutschen sonst aus Frankreich müssen holen.
Bald wird ein Kreis gemacht, bald wiederum zertrannt,
Bald gehn die Menschen recht, bald auf der linken Hand;
Die Menschen, die noch jetzt fast Römisch Muster tragen,
Zwar schlecht, doch witzig sind, viel denken, wenig sagen. scl.

riele și icónele, candu declarà de fabule și minciuni totu ce este crediutu și veneratu la greci și latini sub nume de tradițiuni sacre, în fine candu ajunsera că se nege și divinitatea persónei a dou'ă dein s. Trinitate, éra pe a trei'ă se o declare de unu productu alu imaginațiunei, atunci ti-s'ar pareă că a fostu imposibile că revoluțiuni religióse de natur'a acestora se nu strabata și până în acelea regiuni ale lumii în care este adorata crucea bizantina. — În ce proporțiuni voru fi petrúnsu doctrinele reformatiunei lutherane și calviniane la alte popóra de religiunea orthodoxa resaríténa, nu póte fi subjectulu cercetárilor mele de astadi, ci acestea se voru marginí numai la acea parte a poporului românesc, care locuesce de mai multi secolu amestecatu cu alte popóra de limbi și de institutiuni diverse, pe unu teritoriu cá de 2500 mill. □., în care luptele religióse avusera influența adesea fatale asupra vietiei nationale, asupra cultúrei, a stárei politice și sociale a natiunei nóstre. Doctrinele lui Martinu Luther le-au adusu și propagatu în Daci'a superioare, indata la duoi ani dupa prim'a loru publicare, acei comerciantu și studenți de nationalitate sasésca, carii în evulu mediu cá și în dilele nóstre, caletoria pe fiacare anu în diversele tieri ale Germaniei, și asia întretienea comunicatiunea nationale și religiósa cu patri'a loru matre. Repediunea cu care doctrinele reformatórilor germani și helvetiani au strabatutu la sasii și puçinu dupa aceea la magiarii dein Transilvani'a, este cu atátu mai memorabile, cu cátu resistenti'a clerului apusenu și a regiloru Ungariei în contra innoiriloru religióse era mai inversiunata. Innoitorii era persecutati și pedepsiti în modurile cele mai barbare, cu confiscari de avere, cu furci și cu roguri de focu.*) Dara în Transilvani'a nu se aflá mai nimeni care se execute sentențiile regiloru. Primulu exemplu alu ruperei totale de cátra baseric'a r. catholica apuséna ilu dete cetatea Sibiiulu, ai carei locuitori sasi condusi de comitele loru Marcu Pemflinger, în a. 1529 adoptara tóte doctrinele reformatiunei, éra pe preotii și calugariii catholici îi scósera dein midiu loculu loru. Pána în 1542 tóta sasimea se decise pentru doctrinele lutherane, pe care Ioanu Honterus dein Brasiovu, cá unulu care stetese în relatiuni amicabile cu Luther, le propagá cu zelu și perseverenția admirabile, prin fundare de typographia, móra de charteia, scóle și predicatori decisi a morí pentru nouele invetiaturi.

Între acestea progresse ale lutheranismului au petrúnsu și doctrinele mai severe ale lui Ioanu Calvinu. Atunci magiarii le adoptara pe acestea, cá religiune a loru nationale, de unde legea calvinésca se și dice până astadi în Transilvani'a lege unгурésca, precumu cea lutherana se dice lege sasésca. Căci

*) Art. de lege 54 alu dieiei dela Bud'a dein a. 1523 decretase mórté și confiscare de averi asupra toturor lutheraniloru.

adeca, acelea doue elemente nationale, magiarii și sasii, differitórie cu totulu în limba, în temperamentu, în datine și în cele mai multe institutiuni ale loru, sub pretestu de divergenția în dogme, aflara cu cale a se separa unulu de altulu și pe terrenulu religiosu, pentru-cá se se evite ori-ce contactu deintre ele, cu atátu mai virtosu, că prin reformatiune scotiendu-se limb'a latina cu totulu dein oficiulu divinú, fia-care nationalitate își substituí limb'a sa materna în ritu și în tóte afacerile basericesci. Despartirea loru se întâmplă în a. 1564. Sasii remasera cu totii pe langa asia numit'a confessiune augustana a lutheraniloru, éra partea cea mai mare a magiáriloru adoptá confessiunea lui Calvinu, cunoscuta sub nume de Helvetiana. De baseric'a rom. catholica se mai tienea înca numai câteva familii aristocratice și una parte a secuiloru locuitori în vecinatatea Moldovei.

Sectatorii celoru doue confessiuni separate de cátra baseric'a latina fóra dificultati prea mari, sub domni'a baiatului rege Ioanu Sigismundu Zapolya lasandu positiunea defensivă, trecura curendu în offensiva, și în diet'a ținuta la Clusiu în an. 1556 desfiendandu vechi'a episcopia rom. catholica numita a Transilvaniei, cu resiedenti'a în Alb'a-Iuli'a, secularisara tóte averile basericesci ale episcopiei, capituleloru și monasterielorú, dein care mai apoi cele mai multe se impartira între familiile aristocratice dein tíera. Acésta fú demintirea flagranta a principiului coprinsu în doue cuvente: Libertatea conscienției, adoptatu de protestanti, aparatu în dietele dela Vormatia (1527), Spira (1529), Augusta (1529) și scaldatu în vali de sange omenescu.

De altumentrea casulu acesta de infidelitate cátra principiulu propriu alu reformatóriloru nu a fostu celu de antaiú. Înainte de aceea cu câteva ani calvinianii au luatú la góna selbateca pe asia numitii sociniani senu unitariani, carii pe langa ce néga divinitatea lui Is. Chr., cá și în anticitate sectatorii lui Ariu, apoi respingú și totu restulu doctrinelorú christiane positive, câte nu se potú explica de ratiunea omenésca.*)

Între acestea hierarchi'a r. catholica cu Pap'a Romei în frunte, ajutata de câteva monarhi europeni, cumu și de noulu institutu monasticu cunoscutu sub nume de Societatea lui Isusu, porní lupta pe viétia pe mórté în contra reformatiunei, și anume pe teritoriulu Germaniei se incinsera belluri religio-narie atátu de crunte și selbatece, precumu nu se vedusera nici chiaru în Oriente, în epoc'a sectei Donatistiloru. „Allegeti-ve între doctrinele nóstre și între mórté,” era parol'a belligerantiloru.

*) Că fundatori ai religiunei unitariene rationalistice se numescu, eruditulu barbatu Michailu Servet dein Spani'a, care scapatu de inquisitiunea dein patri'a sa, morí totusi arsu pe rogu în Itali'a. Doctrinele lui le propagara mai virtosu doi italieni, Leliu Socinu dela Siena și dr. de med. Georgiu Blandrata, carii scapara de rogu în tieri straine prin fuga.

Cas'a Habsburg, totu deauna catholica per eminentiam, strabatù in aceleasi tempuri de repetite-ori cu armele sale in Transilvani'a, éra pe urm'a loru se introdusera si iesuitii. Atunci cele doue secte ale reformatiloru dein Transilvani'a, care apucaseraa a se acapara de tóte afacerile tierei, conduse de interesele loru bene intielese, in diet'a dein an. 1571 tienuta la Murasieni*) proclamara libertatea conscientiei pentru patru confessiuni religióse, adeca calvian'a (helvetica), lutheran'a (angustana), r. catholica si pe cea sociniana, sub numire de Religiones receptae. Acésta lege inse s'a observatu façia cu catholicii, numai pre càtu tempu se simtiá pressiunea armeloru imperiali; dein dio'a in care acelea era scóse afara de puterea evenimenteloru si anume de armele turcesci, séu prin revolutiuni, religiunea catholica era luata érași la góna, ceea ce apoi catholicismulu dein Ungari'a platea reformatiloru dein acea tíera scuturatu si indesatu, si'i inpingea totu mai multu sùb protectiunea regatului Transilvaniei. Scurtu, lupt'a între catholici si protestanti era neadormita, ea se aflá in permanentia.

Dara óre in aceleasi tempuri nu se mai aflá in Transilvani'a si in Ungari'a inca si vreuna alta Baserica christiana, care se fia participatu la miscarile religióse dein secululu alu 16-lea si alu 17-lea si se merite cá histori'a se se ocupe de ea? Se aflá intru adeveru, adeca Baseric'a greco-resariténa a poporului romanescu locuitoriu in Daci'a superiore, cá parte integrante a basericei autecephale romanesci, dupa care archiepiscopulu dein Munteni'a are dreptu la titlulu de mitropolitu alu Ungrovlachiei si de exarchu alu plaiurilor, éra mitropolitulu Sucevei totu-odata de exarchu alu plaiurilor.

Care a fostu starea basericei romanesci preste totu dela reformatiune incóce, si care a celei dein Daci'a superiore? Inainte de a ne ocupa de propagandele protestantiloru, ar merita se cercetamu de aprópe conditiunile intru care s'au aflatu baseric'a orthodoxa a poporului romanescu in secolulu alu 16-lea; dara la partea prima a intrebarei acesteia vomu lasa cá se respundia acei demni membrii ai clerului, alu caroru studiu de professiune este Histori'a nóstra eclesiastica. La partea a dou'a respușera si pâna acilea cá de 60 de ani incóce acei barbati infatigabili, carii isi petrecura viéti'a intru adunare de documente nu numai pentru histori'a nationale si politica, ci si pentru cea basericésca incependu dela cunoscutii triumviri nemuritori, pâna la cei dein tempurile nóstre, vii si repausati, precumu dr. Vasilie Popu, A. Tr. Laurianu, mitropolitulu Andreiu Siaguna, canoniculu Tim. Cipariu, professoriulu Ioanu Moldovanu si alții, carii au adunatu unu numeru considerabile de documente autentice pentru acestu periodu alu historiei nóstre, multe cu totulu

necunoscute pâna acilea, altele érași devenite fórt rare. Dara dein tóte, cele mai pretióse publicatiuni relative la periodulu acesta se afla in collectiunea „Acte si fragmente historice basericesci de Tim. Cipariu, 1855,“ cumu si in scrierea sa periodica „Archivu pentru filologia si istoria,“ incependu dela 1. Ian. 1867 pâna la Octobre 187°/₁.. Candu aceste publicatiuni historice aru fi cunoscutu in cercuri mai largi ale societatiei nóstre romanesci, atunci eu m'asiu fi potutu dispensa prea usioru dela acésta incercare a mea; asia inse am crediutu, cà nu va fi tocma de prisosu a disserta câteceva si in laintrulu acestei societati erudite despre acelea influentie ale reformatiunei religióse in baseric'a romanésca dein Daci'a superiore, care apoi au decisu chiaru asupra destineloru natiunei in acea parte a patriei romane pe 150 si respective pe 300 de ani inainte. Acelea influentie au provocatu lupte, între ideile reformatiloru si între doctrinele primitive ale basericei orientale, inse asia, cà rezultatele loru au fostu mai totu-deauna funeste pentru acésta, si pentru natiunea nóstra.

(Va urmá.)

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.)

14. Proclamatiunea generariului comandante càtra trupele imperatesci dein Transilvani'a, indreptata in contra comitetului revolutionariu dein Buda-Pestea.

Proclamation

an die k. k. Truppen in Siebenbürgen.

Während Se. Majestät mit dem kaiserl. Manifest vom 3. October, Ungarn und seine Nebenländer unter das Kriegsgesetz stellt, und der Militärbehörde die oberste Gewalt überträgt, richtete ein von Sr. Majestät nicht bestätigter ungesetzlicher Ausschuss zu Buda-Pesth an dieses Generalat die Aufforderung, sich zu erklären, — ob es zusamt den unterstehenden Truppen dem (aufgelösten) ungarischen Kriegsministerium gehorchen wolle, widrigentalls Jedermann, der sich dieser Aufforderung nicht unterwirft, als vogelfrei erklärt wird.

Jch würde die Ehre, unerschütterliche Treue und den vortrefflichen Geist der hierländigen k. k. Truppen auf das empfindlichste verletzen, wollte ich diese Kunde fragend an sie richten; nein; nur wissen sollen sie es, die tapfern Truppen, dass man sie fähig hielt, in der Treue gegen unsern vielgeliebten Kaiser und König zu wanken.

Wir achten Jedermanns gesetzliche konstitutionelle Freiheit, denn sie wurde von unserm angebeteten Monarchen verliehen; wir schützen aber auch die Rechte des Thrones und unsere eigenen, gegen jede Anmassung; darum Ihr tapfern Truppen, schaaft Euch unter den geliebten kaiserl. Fahnen, die wir

*) Unguresce Maros-Vásárhely.

uns nur mit unserm Leben entreissen lassen, und was auch die nächste Zukunft bringen möge, Blut und Leben wollen wir für den Monarchen, und die konstitutionelle Freiheit der Gesamtmonarchie hingeben!

Hermannstadt am 18. Oct. 1848

Anton Freiherr v Puchner
Feldmarschall-Lieutenant u. C. Gen:
in Siebenbürgen.

15. Proclamațiunea comitetului românescu cătra națiunea magiara si secuiesca, in care dupace permitte muștrari, apoi provóca la concordia. la unire in interessulu patriei si alu tronului; deca nu, arata firma decisiune de a pune totulu pe verfula sabiei; cere inse cá crudimea si barbaria se fia evitate. Theorii minunate, esite dein pên'a unui filosofu, care nu avea idea de bellu civile si inca bellu asiaticu.

Az erdélyi Magyar és Székely Nemzethez.

Polgártársak!

Századok óta békés egyességben lakjuk veletek együtt ugyan azon hazát.

Kevés hasznunk vala ez egyesületben.

De nem akarunk a' multról vitatkozni.

Mi Császáruk kegyétől reméllünk mindég csendesen, és nyugottan egy jobb jövőt.

Reményünk nem csalt.

Alig ígéré jó Császáruk minden népeinek azon nagy és magasztos ajándékát, a' zsabadságot és egyenlőséget, felemelkedék a' koronáért az egész austriai Monarchiáért, mint közös nagy honunkért, és minden azon nemzetek szabadságáért és egyenlőségéért, meljek azt lakják.

Azonban egy vad ármány a' szép jövővel, a' nagyszerű ajándékkal hálátlanul, ármányos tervei kivitele véget vissza élt, hogy kegyes Fejedelmünket népei koronájától megfossa, hogy egyetemes honunkat fel olvassa, a' hadi erőt, melly császárt és hazát véd, lassanként meg semmisitse és a' szabadság, egyenlőség helyében önkényt, kényuralmat, nemzeti kiváltságokat, és több nemzedékek nemzetiségéktől megfosztását helyezze.

Hiuság, nagyra vágyás és uralomvágy jellemzői azon ármánynak, melly minden belátást, igazság szeretetet, és emberiséget száműzött.

A' leg elvetemültebb módokkal, leg szentebb nevekkal vissza élve, gunyosan elferdítve az igazságot és jogot, megsemmisítve minden törvényt, azon ármány lábra kapott, sőt törvényesség színét ki vitta.

Köztünk 's ezen ármány között nem lehet egyeség nem állhat béke, legyözni akarjuk jóval, de ha nem lehet máskép, vérrel is, utolsó lehelletünkig, mig legyözzük, megsemmisítjük, vagy magunk leszünk áldozatai.

Azonban ezen ármányt nem cseréljük és nem zavarjuk nemzetetekkel egybe: sőt hiszük hogy nemzetetekkel jobb része: egy olly nemzetnek, melly olly

gyakran hiven Császára, és Királyáért vértett, melly olly hosszan saját szabadságát védette, most nem hagyandja el Fejedelmét hűtlenül, és ő ellene harczolni nem fog, hogy jobb része egy illy nemzetnek, őszinte lelkesedéssel birand a' közös szabadság és egyenlőség érdekében.

Ezen reménnyel hívunk fel titeket, egyesüljete velünk Császár, haza, törvény és szabadságért.

Tekintsétek meg tényeit azon ármánynak, mert immár világosak, le a' lepellet és homáljal, mellyel csábító szavak ép elméteket megzavarák, fontoljátok meg mit akarunk mi, és mit akar azon ármány.

Jelszavaink, mellyekkel hívunk, olly rossz hangzatuak e, hogy ti velünk nem egyesülhettek? azt hiszitek, félelem szól hozzátok? hiszem mi halgatánk, mikor nyomassztó vala sorsunk, és most nyujtunk testvéri kezét, bár számunk jóval nagyobb a' tiéteknél, egyesült a' katonai erő, és kezét fogott a' szász nemzetis. Azt véltétek, meg akarunk csalni, hogy szép szavaink palástja alatt rossz a' szándékunk? ne engedjétek magatokat megcsalattatni. Tehetünk e' mi Románok Ausztria özsves nemzedékei, és összes harczosai ellen valamit? nem lenne e minden, ki most rokonszenvel viseltetik irántunk, akkor saját ellenünk, ha rossz irányunk volna?

Eszméljétek, és nyugottan fontoljátok meg, akartok e' velünk szövetkezni, velünk Császár, haza, törvény, és szabadságért; ha igen, ugy testvéri jobbainkkal fogadunk, a' mult feledve legyen, és szétszakithatatlan kötelék övedzend körül, elérendők egy szebb jövőt, utolsó csep vértünkig szentelve legyen mindentünk javaitok, szabadságtok védelmére, ugy mint a' miénkre.

Még egyszer föl szollitunk, ne hadjátok a' béke és testvériség egyesülete nagy perczét oknélkül el haladni, ki tudja mikor jövend újra; még senki sem gyözetett, mindenik fél tisztelettel adhatja jobbát ezen egyesüléshez.

Vagy ezen egyesülést nem találjátok kivihetőnek? jó, ugy tüzzük ki a' harcz lobogóját, kezdjük el a' véres csatát, mi sem rettegünk tölle, minden erőnköl folytatandjuk, minden eszközeinkkel mind addig, mig vagy gyözve, vagy vesztve bévégezzük.

Minek előtte azonban a' harczok véres mámara érzekeinket elnémitná, minekelötte kifejlődött szenvedéljei minden megtontolást lehetlenné tennének, haljuk az emberiség még egy szavát.

Valamint ti, ugy miis mindent elkövetünk erőnk gyarapítására, ellenünk' gyengítésére, a' győzelem ki vivására, — kinek győzelem kell, az nem retteg a' harcz kellemetlenségeitől: — különböztessük meg azonban a' szükséges rossz oldalát a' háborunak, a' kegyetlenségek és ember ellenes tényektől, mellyek nem használnak, sőt azok szégyenére válnak, kik azt elkövetik.

Kiirtása azon ellenségnek, ki árthat, kegyelem annak, és nagylelkű eljárás azzal, kinek kiirtása senki hasznára' nem válik, és kegyelmezése senkinek nem

árt: kegyelem a' legyőzetteknek, foglyoknak, nőknek, gyermekeknek, öregeknek.

Ha harcъba szálunk, saját emberi érzeteinket ne száműzzük keblünkбől, kiméljük hirnevünket, és emberiséghez illő tettekhez tegyük a' бékét lehetővé.

Czél nélküli pusztításokat mellőzzünk, mindegyikünk tán jövőbenis lakója akar lenni e' honnak, 's tán nem akarunk lakásul kietlen pusztát.

Az emberiség ez értelmében hívjuk fel sorsosink, szövetséges testvéreinket. Tegyetek hasonlót, minden emberi tett, minden nagy lelkűség, mellyet ti elkövettetek, testvéreteknek, kik kezünkbe eshetnek javukra leend.

Ha politikai jog és szabadságiránti eszméink nem egyek, úgy legalább az emberiség elvét kölcsönösen ismerjük el.

Polgártársaink! még egyet — utolsó szavunk, ki kell mondanunk, bár nehezen esik, nem fenyegetni, csak figyelmeztetni kívánunk.

Szollánk hozzátok nyilván, szeretet, őszinteség és emberiség hangján. De nem akarunk nevetséges nagy-lelkű jelenetekkel azon ügynek, mellynek minden erőnket szentelők, ártani. Pártolói vagyunk az emberiségnek saját magáért, erre szolítjuk fel testvéreinket, erre titeket. De ha pártunk emberei iránt kegyetlenek leendetek, kénytelenek leszünk hasonlót tenni, felhivatva látandjuk magunkat visszatorlás jogánál fogva pártunk védelme tekintetéből, hasonlót tenni, és így véget vetni kegyetlenkedéseknek; vérző szívvel teendjük, de tennünk kell, mert fel hivatva leszünk a' nagy czél és az emberiség tekintetéből. Kerüljétek hát a' czél nélküli kegyetlenkedéseket ha nem egyéb indokból, magatok és tulajdon testvéreitek iránti vonzalomból, hogy legyenek megmentve olly nemű bánásmódtól.

Fontoljátok meg, és határozzátok el magatokat, minden változásait a' jelenlegi állásunknak ki mutatuk, válasszatok; a' következmények titeket és minket is érendnek, készek vagyunk azokkal szembe szállani.

Nagy-Szeben $\frac{7}{10}$ October 1848. *)

A' Román kibékülési bizotmány: A' Treb. Láuriani. Barnutiú Simon. Balasescu Miklós. Cipariú Timot. Mikás Florianu. Brán János.

16. Фрацілорѣ Ротънї!

Щїи вїне шї вої, шї Історїа днкъ аратъ днвдератѣ, кѣте реле аѣ сѣферїт Ротънїї дела допнїи зпгврещїи, шї кѣте сѣфере пълъ дн зїоа де астьзї, аша кѣт пѣтем зїче, кѣ дн тотѣ декърѣл тїмпнлїї, де кѣнд локъеск ротънїї днпрѣзпъ кѣ зпгврїї, вїѣда лор п'аѣ фост алта, фъръ пѣтаї о вале де локрѣшї, о старе

*) Nemtíesce in Romanen der öster. Monarchie dela pag. 55 inainte. Proclamatíuni si alte acte din acelea dile se afla romanesce publicate, cateva in „Fóia pentru mĩnte, ànima si literatura“, altele in „Gazet'a Transil.“ dein anulu 1848 — 9. Red.

maї rea dekъt moарtea, шї dekъt iadъl днсъшї маї пѣферїчїтѣ; ротънїї де атънчї пълъ дн dїоа де астьзї п'аѣ авѣт зї бѣпъ, п'аѣ авѣт дрѣптате, нїчї мїлъ дн-аїнтеа допнїлор зпгврещїї.

Ротънїї аѣ пѣратѣ тоте грѣстѣдїле цѣреї пѣптрѣ допнїї лорѣ, кѣ тѣнїле лор іаѣ хрѣнїт, шї іаѣ днгрѣшатѣ кѣ сѣдоарѣа лор, еї аѣ фост zїd де анѣраре дн-контра тѣрчїлор, шї аї алтор врѣжташї, шї тотъшї пѣптрѣ атѣта крѣдїнѣ кѣтрѣ патрїе шї кѣтрѣ допнїї лор, еї дн лок де драгосте днпѣрѣштатѣ, п'аѣ добѣндїтѣ декът пѣтаї зра допнїлор лор, шї дн лок де рекъ-пошїнѣ вѣтжокърѣ; кѣчї кїар леїле зпгврещїї кѣре ар трѣвзї сѣ анѣре пе тодї локѣиторїї цѣреї де о потрївѣ, ачѣлеа дї осѣндѣск пе ротънїї, ка ачѣщїа кѣ тоатѣ нацїонеа лор сѣ фїе пѣтаї сѣферїщї дн цѣара лор дн-съшї.

Нѣтаї де кѣнд аѣ венїт Арѣѣлл сѣвт стѣпнїреа Авѣгстеї касѣ авѣстрїачѣ аѣ днчѣпѣт ротънїї а маї рѣсѣфла, шї а се маї дндрѣпта чѣї че се гѣрѣовїсе маї наїнте сѣв грѣстатеа жѣгѣлї зпгвреск; еї аѣ днчѣпѣт а се дешѣпта пе днчѣт дїн сомпнл чѣл де моарте, дн кѣре дї кѣфѣндѣсе тїрѣнїа зпгврѣскъ. Днпѣратѣл Леополд I., Карол VI., Марїа Терѣсїа шї пѣмѣрїторѣл Іосїф II. ш'аѣ днтїнс грїжа, шї драгостеа чѣа пѣрїн-тѣскъ шї спре нацїонеа ротънїї чѣа вѣжокорїтѣ де леїле апробателор шї але компїлателор зпгврещїї; ачѣ-стора аѣ де а ле пѣлѣтїи ротънїї вѣзпрїле епїскопѣщї шї школастїче дела Блаж, шкоалеле рѣдїкате де дѣн-шїї, дотарѣа маї пѣлтор парохїї, шї тоатѣ кѣлѣтра шї лѣтїнарѣа, кѣре се афлѣ астьзї дн нацїонеа ротънїї. Зпгврїї дн контрѣ пѣ іаѣ дндаторатѣ кѣ нїтїка пе ротънїї де кѣнд вїѣдѣск днпрѣзпъ, кѣчї кїар шї лїбер-татеа кѣре о аѣ добѣндїтѣ дн ест ан прїн щѣрѣереа іовѣжїеї чѣїї рѣшїнѣтоаре де зманїтате, лї-оаѣ днвенї-пат кѣ зчїдерїле шї жѣфїрїле чѣле неомѣнѣщї, кѣре аѣ днчѣпѣт а ле фачѣ дндатѣ дѣпъ че саѣ щѣрѣсѣ іовѣжїа.

Аша есте фрацілор ротънїї! Днпѣлатѣл Днпѣрат ал пострѣ Фердїнанд I. пе кѣре Дѣмнезеѣ сѣл цїе дн-трѣ пѣлїї анї, шї сѣї dea вїрїнѣцѣ асѣпра врѣжташї-лор, ачѣст пѣрїпте прѣ вѣп, днкъ асть прїтѣварѣ аѣ датѣ о констїтѣцїїне сѣжпѣт, ка де ачї днаїнте сѣ фїе тоате нацїонїле днтокмаї чїнстїте, шї сѣ пѣ маї асѣ-прѣскъ зна пе алта, чї сѣ аївѣ фїекарѣ оаменїї сѣї дн дїетѣ, дн гѣбернѣ, дн жѣдекѣщї, шї лїтѣа фїекѣреї нацїонї сѣ аївѣ чїнсте днаїнтеа Статѣлї шї інфлїнѣцѣ дн лѣкрѣрїле цѣреї.

Днсъ допнїї зпгврещїї пѣ вреѣ сѣ щїе нїчї де о нацїоналїтате ротънїї, еї пѣ вреѣ сѣ кѣноаскѣ кѣткѣ сѣнт шї алте нацїонїї афарѣ де чѣа зпгвреаскѣ, нїчї пѣ вреѣ сѣ щїе де о констїтѣцїїне ка ачѣеа, кѣре дѣ дрѣпт пѣ пѣтаї нацїонїї зпгврещїї, чї шї алтор нацїонї. Еї пїсѣвѣск фѣрїчїреа ротънїлор, кѣре о ар авѣа сѣвт о констїтѣцїїне дрѣапѣт кѣт есте чѣа днпѣрѣтеаскѣ; вреѣ сѣ фїѣ пѣтаї еї сїпгѣрї допнї шї де ачї днаїнте, ка сѣ кїнѣаскѣ пе ротънїї дн вѣчї, кѣт іаѣ кїнѣїт пълъ акѣт; еї вреѣ, ка ротънїї сѣ пѣ аївѣ жѣдекѣторї шї апѣрѣторї дн пѣтѣл лор, чї сѣ фїѣ пѣрѣреа ка пїще

првнчі фъръ de пъринци, ши съ рътъчеаскъ ка търмеле фъръ de пѣсторї. Че е маї мѣлт, еї саѣ скѣлат кіар ши дмпотрїва Дмпъратѣлї, калкъ дп пічоаре порѣн-чїле дмпърѣтещї, аѣ оторѣт пе дпсѣші кіпѣл Дмпъратѣлї Фелдмаршал Локціторїл Комїтеле Ламберг, пе каре дп трїмісесе дпѣлатѣл Дмпъратѣ ла діета Пещеї кѣ порѣнчі дмпърѣтещї, ши аша аѣ адѣс деара ла прїмеждїе de перїре прїп пелецвїрїле челе дпфіо-рѣтоаре каре ле аѣ фѣкѣт, ши ле фак дп тоате зїлеле.

Фрації ромѣнї! пѣмаї зн мїжлок есте de а апѣра дрепѣл кѣнд дп калкъ дп пічоаре чеї блѣстѣмѣщї, а-честѣ мїжлок есте пѣтереа.

Дмпърѣцїа есте дп прїмеждїе, тоатѣ націѣнеа ромѣнѣ есте дп прїмеждїе, дрепѣрїле тронѣлї сѣпт кѣлкате, леѣеа поастрѣ чеа сѣжнтѣ е батжокорїтѣ de пѣжнї. Ла арме дарѣ Фрацілор, ла арме! ка съ фа-чедї о пѣтере de каре съ се спарїе пѣжнї.

Комїтетѣл, пе каре вої Фрацілор! дп кѣноащедї ши щїдї, кѣ въ воїеше бїпеле, въ дѣ de щїре, кѣмкѣ акѣм дпсѣші бїпеле вострѣ ши а тоатѣ дмпърѣцїа поф-теше ка съ прїїмїдї армеле дела Маїмарїї Ощїлор дм-пърѣтещї.

Тїнерїї ачеїа, карїї вор лѣа арме de бѣнѣ воїа лор, пентрѣ кѣ ачі сїлѣ нѣ есте, нѣ вор фї даторї а сѣлѣ маї мѣлт de треї анї ка осташи дмпърѣтещї, дпкѣ ши дп ачедї треї анї кѣ ачастѣ легѣтѣрѣ, кѣ дакѣ сар пѣтеа фаче паче дпїнтѣ de треї анї, атѣнчі песте треї лѣнї дпкѣ вор венї акасѣ, ши вор фї лїверї de тоатѣ сѣлѣжа остѣшаскъ; іар пѣлѣ кѣнд вор фї дп сѣлѣжѣ, вор кѣпѣта арме, вестїмїте, хрѣпѣ ши тоате челе тревзїнчоасе дела дпѣлатѣл Дмпѣрат.

Акѣм е тїмпѣл, Фрації ромѣнї! ка съ дадї довадѣ поаѣ de кредїнѣ кѣтрѣ ачел прѣвѣн Пѣрїнте, каре ваѣ скос дїп робїа зпгѣрѣскѣ, ши въ дѣ ачееа че адї дорїт, ши дорїдї маї пре сѣс de тоате дп лѣтеа ачеаста, а-декѣ націоналітатеа, ка съ нѣ маї фїмѣ стрейнї дп деара поастрѣ, кѣм амѣ фост сѣв тїрѣнїа зпгѣрѣскѣ, ка съ нѣ маї фїмѣ скошї кѣ націѣне, кѣ бесерїкѣ, кѣ леѣе, кѣ тот, кѣм ерам сѣв деспотїстѣл апробателор зпгѣрѣщї, чї съ фїе націѣне рекѣпоскѣтѣ ши попорѣл ромѣн. авѣнд дреп-тѣрї de о потрївѣ кѣ алѣт націоналітате фїекаре, дѣнѣ кѣм пофтеше дрепѣтеа чеа вечнїкѣ.

Алергадї дрепг'ачееа ла арме ромѣнї тїнерї! пентрѣ ка съ въ лѣптадї одатѣ ши пентрѣ пѣмѣл вострѣ, кѣчї пентрѣ стрейнїї чеї пѣмѣлѣмїторї вадї лѣптат де-стѣл; лѣадї арме кѣдї пѣтедї, ши кѣдї воїдї, пентрѣ ка съ апѣрадї пе пѣрїнцїї ши Фрації ши прїетїнї ївощрїї— Авзїтадї Фрацілор! кѣм аѣ зчїс ла ромѣнї тоатѣ вара о чеатѣ de зпгѣрї тѣрѣадї, кѣм іаѣ кіпѣт, ши кѣм іаѣ сїлѣзѣрат акѣм декѣрѣнд пе ачедї ромѣнї певїновадї, карїї ваѣ воїт бїпеле вострѣ ши наѣ воїт рѣл пїтѣрѣдї; авзїтадї! ла кѣтѣ рѣѣтате аѣ ажѣс кіар орашеле челе маї de Фрѣнте але зпгѣрїлор, дп каре ар тревзї съ фїе кѣлѣѣра чеа маї тѣре? Пеща оторѣт пе кіпѣл Дмпѣ-ратѣлї, Кѣлѣл ши Ошорхеїл сїлѣзѣрарѣ оатенї пев-їновадї ши кѣлкарѣ дп тїнѣ сѣжнтѣ кѣмїпѣкѣтѣрѣ!

Ла арме дарѣ Фрацілор! ла арме! ка съ аїбѣ пѣ-

тере de ажѣс дпѣлатѣл Дмпѣратѣ, спре а дпфрѣла пе ачедї пѣжнї фъръ de Dumneze.

Сїбіїѣ 20/8 Октомвріе 1848.

Комїтетѣл націѣнеї ромѣне:

А. Треѣ. Лаврїанѣ. Сїмеон Блрнѣдѣ. Ніколаѣ Бѣлѣ-шескѣ. Флорїанѣ Мікашѣ. Тїмотеѣ Цїпарїѣ. Іоане Бранѣ.
(Va urmá.)

CONSPECTU

despre stipendiatiilor asociatunii transilvane dela urdirea asociatunii in 1861/2 pana la finea anului scol. 1874/5.

A) Iuristi cu stipendia mai antaiu de 50 fl.; apoi 100 fl.; in urma 150 fl. in patria.

1. Ioanu Cosieru advocatu in Alb'a-Iul'ia, pre anii 186²/₃, membru ord.
2. Moise Branisce, archivariu Scaun. in Cinculu mare, pre a. 186²/₃, 186³/₄, m. ord.
3. Iosifu Crisianu, advocatu in Abrudu, pre a. 186²/₃, m. ord.
4. Procopiu Laza, pre a. 186²/₃, 186³/₄, 186⁴/₅, 186⁵/₆ †.
5. Michaila Stragianu, aplicatu in Romani'a, pre a. 186³/₄, stipendiatu si cá gimnasistu pre a. 186²/₃, nemembru.
6. Antoniu Schiau, procuroru de statu in Dev'a, pre a. 186³/₄, m. ord.
7. Ioanu Nichita dr. advocatu in Zilah, pre a. 186³/₄, 186⁴/₅, 186⁵/₆, 186⁶/₇, m. ord.
8. Comanu Chicca, in Romani'a, pre a. 186³/₄, nemembru.
9. Ioanu Candrea, amplotiatu in comit. Zarandu, pre a. 188³/₄, 186⁴/₅, membr.
10. Georgie Rusu, oficialu, pre a. 186⁴/₅, 186⁵/₆, 186⁶/₇, 186⁷/₈, membr.
11. Nicolau Olariu dr. concipiente de advocatura in Sibiu, pre a. 186⁴/₅, 186⁵/₆, stip. si cá gimn. pe 186³/₄, m. ord.
12. Ioanu Siandru archivariu scaun. in Sighisioara, pre 186⁴/₆, m. ord.
13. Andreiu Cosm'a, amplotiatu, pre a. 186⁵/₆, 186⁶/₇, 186⁷/₈, m. ord.
14. Ioanu Piso, actuariu magistr. in Sabesiu, pre a. 186⁶/₇, membr.
15. Ieronimu Gheaja, oficialu, pre a. 186⁷/₈, a avutu stipendiu si cá gimnasistu, membr.
16. Eduardu Nemesiu, oficialu in comit. Zarandului, pre a. 186⁷/₈, membr.
17. Demetriu Teodoru, oficialu in Pest'a, pre a. 186⁸/₉, nemembru.
18. Constantinu Coti, pre a. 186⁸/₉, †.
19. Nicolau Prosteanu, oficialu in Lugosiu, pre a. 186⁸/₉, m. ord.
20. Elia Danila, practicante de advocatu in Brasiovu, pre a. 187¹/₂, 186²/₃, membr.
21. Aronu Hamsea, aplicatu; pre a. 187¹/₂, nemembru.

22. Michailu Rusu, practicante in Cohalm (Rupea) pre a. $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$, nembr.

23. Avramu Armeanu, juristu, pre a. $187\frac{3}{4}$, $187\frac{4}{6}$, studente.

B) Ascultatori de filosofia cu stipendia de cate 300 si 400 fl.

1. Nicolau Popu dr. professoru gimnas. in Brasiovu pre $186\frac{2}{3}$, $186\frac{3}{4}$, $186\frac{4}{5}$, $186\frac{5}{6}$, m. ord.

2. Ioane Dragomiru dr. professoru in Romani'a, $186\frac{2}{3}$, $186\frac{3}{4}$, $186\frac{4}{5}$, $186\frac{5}{6}$, nembr.

3. Petru Em. Prodanu, pre a. $186\frac{8}{9}$, $186\frac{9}{10}$, $187\frac{0}{1}$, †.

4. Ioane Marcusiu, aplicatu, pre a. $186\frac{8}{9}$, $186\frac{9}{10}$, $187\frac{0}{1}$, nembr.

5. Alesandru Gram'a, doctoru de teologia in Vien'a, pre a. $187\frac{1}{2}$ pre semes. I., a refundatu stipendiulu.

6. Petru Dehelianu, studente la facult. filosof., pre a. $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$.

C) Ascultatori de tehnica cu cate 300 fl. apoi 400 fl. stipendiu.

1. Dionisie Radesiu, trecut in Romania, pre a. $186\frac{5}{6}$, $186\frac{6}{7}$, $186\frac{7}{8}$, $186\frac{8}{9}$, stipendiatu si cá gimnasistu pre $186\frac{4}{5}$, nembr.

2. Nicolae Galu, aplicatu, pre a. $186\frac{9}{10}$, nembr.

3. Michailu Bas. Lazaru, studente $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$, $187\frac{4}{5}$, stipendiatu si cá gimnasistu pre an. $186\frac{9}{10}$.

4. Constantinu Barbesu, profesoru in Romani'a, pre a. $187\frac{1}{2}$, nembr.

5. Ioane Baiulescu, studente, pre a. $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$, $187\frac{4}{5}$.

D) Ascultatori de agronomia cu stipendiu de cate 350 fl.

1. Georgiu Vintilla, deregatoriu dominale in Blasiu, pre a. $186\frac{7}{8}$, $186\frac{8}{9}$, membru ord.

2. Stefanu Chirilla, deregatoriu dominale in Blasiu, pre a. $186\frac{8}{9}$, $186\frac{9}{10}$, $187\frac{0}{1}$, m. ord.

E) Ascultatori de preparandia cu stipendiu de cate?

1. Georgiu Munteanu, professoru preparandiale in Blasiu, pre a. $186\frac{6}{7}$, $186\frac{7}{8}$, m. ord.

2. Stefanu Torpanu, trecut in Romania, $186\frac{6}{7}$, stipendiatu si cá gimnasistu pre $186\frac{4}{5}$ si $186\frac{5}{6}$, nembr.

F) Gimnasisti cu stipendiu de cate 50 fl.; apoi 60 fl.

1. Aureliu Isaacu dr. avocatulu in Clusiu, pre a. $186\frac{2}{3}$, $186\frac{3}{4}$, $186\frac{4}{5}$, m. ord.

2. Nicolau Maieru dr., professoru in Naseudu, pre a. $186\frac{2}{3}$, $186\frac{3}{4}$, nembr.

3. Zachari'a Benna, pre a. $186\frac{4}{5}$, †.

4. Ioane Micu, preotu, pre $186\frac{3}{4}$, $186\frac{4}{5}$, nembr.

5. Georgiu Muresianu, $186\frac{3}{4}$, $186\frac{4}{5}$, †.

6. Ioachim Fulea, nu se scie aplicarea, pre a. $186\frac{5}{6}$, nembr.

7. Nicolae Califariu, medicinistu, pre a. $186\frac{8}{9}$, $186\frac{9}{10}$, studente.

8. Lazaru Bosioroganu, nu se scie aplicarea, pre a. $186\frac{8}{9}$, nembr.

9. Augustinu Moldovanu, studente, $187\frac{0}{1}$, stud.

10. Valeriu Ardeleanu, pre a. $187\frac{0}{1}$, † 1872.

11. Nicolau Neamtiiu, technicu, pre a. $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$, studente.

12. Ioane Turcu, studente, pre a. $187\frac{1}{2}$.

13. Auxente Muresianu studente pre a. $187\frac{1}{2}$.

14. Georgiu Ocaciu, studente, pre a. $187\frac{1}{2}$.

15. Adamu Sirlincanu, studente, pre a. $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$.

16. Aureliu Iechimu, studente, pre an. $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$.

17. Ioane Butnariu, studente, pre anii $187\frac{3}{4}$, studente.

18. Vasilie Popu, studente in cl. V. gimn., pre a. $187\frac{4}{5}$, din fundatiunea anonima a comitatului Dobacei.

19. Emiliu Viciu, scol. I. Cl. gimn., pre anii $187\frac{4}{5}$, din fundatiunea Marinovicu.

G) Realisti cu stipendiu de cate 50; apoi 60 fl. o. a.

1. Iosifu Maximu, professoru gimn. in Brasiovu, pre a. $186\frac{7}{8}$, $186\frac{8}{9}$, m. ord.

2. Constantinu Popovicu, aplicatu, $186\frac{7}{8}$, $186\frac{8}{9}$, nembr.

3. Nicolau Fagarasiu, technicu, pre a. $186\frac{9}{10}$, $187\frac{0}{1}$, studente.

4. Nicolau Trandaburu, nu se scie aplicarea, $187\frac{0}{1}$, $187\frac{1}{2}$.

5. Demetriu Munteanu, studente, pre a. $187\frac{1}{2}$.

6. Ioane Gog'a, nu se scie aplicarea, pre anii $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$.

7. Petru Neamtiiu, studente, pre a. $187\frac{2}{3}$.

8. Ioane Pamfilie, technicu, pre a. $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$.

9. Marcu Munteanu, realistu, pre a. $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$, $187\frac{4}{5}$.

10. Emilianu Popovicu, realistu, pre a. $187\frac{3}{4}$, $187\frac{4}{5}$.

H) La Silvicultura cu stipendiu de 400 fl.

1. Pinteza Ternaveanu, aplicatu, pre an. $187\frac{1}{2}$, $187\frac{2}{3}$, $187\frac{3}{4}$, nembr.

I) La scól'a comerciale cu stipendiu de 50 fl.

1. Radu Balasiu, nu se scie aplicarea, pre anii $187\frac{1}{2}$, nembr.

Numerulu totale alu stipendiatiloru asociatiunei dela intemeierea aceleia pana in presente este 69 insi respective 74, fiindu-cà 5 insi au trasu stipendiu dela asociatiune si cá gimnasisti, si cá ascultatori de facultati mai inalte.

A) Dupa specialitatile de studia resulta urmatoarea proportiune:

a) 23 Iuristi in patria, cu stipendiu anuale mai antaiu de 50 fl., apoi 100 fl., in urma 150 fl.;

b) 6 teneri ascultatori de filosofia, mai antaiu cu stipendiu anuale de 300 fl., apoi 400 fl.

c) 5 teneri ascultatori de studiile tehnice cu stipendie anuali mai antaiu de 300 fl., apoi de 400 fl.

d) 2 teneri ascultatori de agronomia cu stipendie de cate 320 fl.;

e) 2 ascultatori de preparandia cu stipendia de cate 300 fl.;

f) 20 resp. 24 gimnasisti cu stipendia anuali mai antaiu de cate 50 fl., apoi 60 fl.

g) 10 ascultatori de scólele reali cu stipendia anuali mai antaiu de cate 50 fl., apoi 60 fl.;

h) Unu teneru ascultatoriu de silvicultura cu stipendiu de 400 fl.;

i) in urma. Unu teneru ascultatoriu de scól'a comerciale cu stipendiu de 50 fl.

B) Dein stipendiatii, cari au absolvitu specialitatile resp. suntu aplicati in diverse oficie publice, parte functionéza ca advocati cu totulu: 36 insi, dein care 6 insi se afla trecuti in Romania; in cursulu studiiloru se afla inca 22 insi; au repausatu in decursulu studiiloru 6 insi; éru la 5 insi nu s'a potutu eruá ocupatiunea presente.

Deintre cei 36 insi aplicati in oficie diverse suntu membrii asociatiunei 15 insi; prin urmare 26 insi nu suntu membrii acestei asociatiuni.

Sibiu in 27. Augustu 1875.

Ioanu V. Rusu
secret. II.

Unele sciri dela societatea academica romana.

Siedintiele dein sesiunea anului 1875 fusera mai liniscite, mai calme decatu ori-candu alta data dela 1869 incóce; anume discussiunile lexicografice care in alti ani producea mari iritatiuni, estempu ti se pareá oresicum adormite. De alta parte censurarea manuscripteloru intrate a datu multu de lucru. Acelea era:

1. Manuscriptulu asupra partiei syntactice a gramaticei, portandu devis'a:

Littera sermonis fida ministra mei.

1. Manuscriptu de traductiune din Tiberiu Grachu, venitu inse in urmarea concursului publicatu in a. 1873.

4. Manuscripte de traductiune dein Titu Liviu, portandu devisele:

a) Bellum maxime omnium memorabile.

b) Neque indignetur sibi Herodotum aequari T. Livium etc.

c) Dant tela locum, flammaeque recedunt.

d) Antiquos aestimo Romanos, eorumque praecepta semper sequendo.

3. Fasciclii de traductiune din Filippicele lui Cicerone, pentru care in sesiunea trecuta s'a fostu premiatu lucrarea Dlui Dim. A. Laurianu.

Annaile societatiei pe a. 1874 au esitu in 17 cóle, pentru cá li s'au adaosu operatele ddloru G. Baritiu et Dem. Sturdza.

Din lucrarea principale, adeca din Dictionariu, au mai esitu 40 de cóle, adeca atatea câte se prevediusera prin bugetulu anului tr.

Din revisiunea dictionariului, din descriptiunea Moldovei de Cantemiru, din Istori'a imperiului otomanu, din lithografi'a monumenteloru adunate la mu-seu, precumu si din traductiunea lui Iuliu Cesare De bello civili, nu se mai tipari in cursulu anului nimic. Membrii delegatiunei acad. comunicara causele acestoru intardieri mai multu in conferentie confidentiali.

Dn. Ioanu Ghica si-a prezentatu discursulu de receptiune cá membru alesu, dara dn. M. Cogalnicénu, care avea se'i respundia, absentà si asta-data.

Populatiunea dein tóta lumea dupa datele cele mai noue

Biroulu de statistica dein Vashington capital'a Americei septemtrionale, publicà in anulu acesta cifrele urmatórie.

Numerulu totale alu locuitoriloru pamentului este 1.391,032,000.

Dein acelu numeru se vinu pe Asi'a 798 milioane

Europ'a . . . . . 300 1/2 "

Afric'a . . . . . 203 "

Americ'a numai . . . . . 87 1/2 "

Australi'a si Polinesi'a (mai mare decatu Europ'a) . . . . . 4 1/2 "

Celu mai mare imperiu este alu Chinei cu . . . . . 425 "

Alu duoilea e Hindostanu cu . . . . . 240 "

Alu treilea Russi'a cu . . . . . 71 "

Alu patrulea Germani'a intréga cu . . . . . 41 "

Dupa acestea vinu Staturile confederate nord-americane cu 39 milióne, Franci'a cu 36, Austri'a cu 36, Iapani'a 33, Insulele Ostindice 30 1/2, Itali'a 27, Britani'a 26 milióne etc.

CONCURSU.

Devenindu vacante unu stipendiu de 500 fl., destinatu pentru unu ascultatoriu de tehnica, pentru conferirea aceia, se publica concursu cu terminulu pana in 25 Novembre c. n. 1875.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a'si substerne incóce pana la terminulu indigitatu, respecti-vele concurse, providute cu carte de botezu, cu testimoniu de paupertate, cu testimoniele scolastice de pre semest. II. anulu scol. 1874/5, cumu si cu ade-verbatimia de inmatriculare pre a. scol. cur. 1875/6.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului asociatiunei transilvane, tienuta la Sibiu in 2. Noembre c. n. 1875.